

[Pradžia](#) > ... > [Kreipimasis į Teismą](#) > [ES Ir Nacionalinės Teisės Sistemos](#) > [Specializuoti Nacionaliniai Teismai](#) France

Specializuoti nacionaliniai teismai

Turinį pateikė
Prancūzija

Prancūzija

Šiame skyriuje apžvelgiami Prancūzijos konstituciniai ir administraciniai teismai.

Konstitucinė Taryba

Konstitucinė Taryba (pranc. *Conseil constitutionnel*), įsteigta 1958 m. spalio 4 d. pagal Penktosios Respublikos Konstituciją, nėra nei bendrosios kompetencijos, nei administracinių teismų hierarchijos viršūnėje. Šiuo požiūriu ji nėra Aukščiausiasis Teismas.

Konstitucinę Tarybą sudaro devyni nariai, jos sudėtis kas treji metai vienu trečdaliu atnaujinama. Jos narius tik vienai devynerių metų kadencijai skiria: tris – respublikos prezidentas ir atitinkamai po tris – abiejų parlamento rūmų (Senato ir Nacionalinės Asamblėjos) pirmininkai. Buvę respublikos prezidentai savo iniciatyva dalyvauja Konstitucinės Tarybos veikloje kaip nariai iki gyvos galvos, jeigu neužima su Tarybos nario įgaliojimais nesuderinamų pareigų, priešingu atveju jie negali dalyvauti posėdžiuose.

Respublikos prezidentas vieną iš Konstitucinės Tarybos narių skiria Konstitucinės Tarybos pirmininku.

Norintiesiems tapti Konstitucinės Tarybos nariais netaikomi jokie amžiaus ar profesijos reikalavimai. Vis dėlto nario (pranc. *Conseiller*) funkcijos yra nesuderinamos su vyriausybės arba Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos nario pareigomis ir su jokiais per rinkimus gautais įgaliojimais. Be to, jos nariams taikomi tokie pat profesinio nesuderinamumo reikalavimai, kaip ir Nacionalinės Asamblėjos bei Senato nariams.

Konstitucinė Taryba yra nuolatinė institucija, jos sesijų dažnumas priklauso nuo to, kaip dažnai jai pateikiami prašymai. Ji posėdžiauja ir sprendimus priima tik plenariniame posėdyje. Jos sprendimams taikoma kvorumo taisyklė, pagal kurią posėdyje faktiškai turi dalyvauti septyni teisėjai. Jeigu balsai pasidalija po lygiai, lemiamas yra pirmininko balsas. Atskirųjų nuomonių nenumatyta.

Procedūra yra rašytinė, grindžiama rungimosi principu. Tačiau su rinkimais susijusiose bylose šalys gali prašyti būti išklausytos. Be to, nagrinėjant preliminarinius konstitucingumo klausimus šalys ar jų atstovai gali būti išklausomi per posėdį.

Konstitucinės Tarybos dalykinę jurisdikciją galima suskirstyti į dvi kategorijas.

Jurisdikcija, apimanti dviejų skirtingų tipų bylas

Bylos dėl teisės aktų

Konstitucinė Taryba priima sprendimus dėl *ex ante* konstitucingumo (pranc. *contrôle de constitutionnalité préventif*), atskirtus nuo pačių bylų svarstymo. Bendriesiems įstatymams ar tarptautiniams įsipareigojimams šis procesas neprivalomas, o instituciniams įstatymams (pranc. *lois organiques*) ir abiejų parlamento rūmų darbo tvarkos taisyklėms – privalomas. Prašymai teikiami po balsavimo parlamente, tačiau prieš paskelbiant ar ratifikuojant įstatymą, prieš patvirtinant tarptautinį įsipareigojimą ir prieš įsigaliojant parlamento rūmų darbo tvarkos taisyklėms. Politinė institucija (respublikos prezidentas, ministras pirmininkas, Nacionalinės Asamblėjos arba Senato pirmininkas) arba 60 Nacionalinės Asamblėjos narių, arba 60 Senato narių gali pateikti prašymą

(pranc. *saisine*) dėl neprivalomų klausimų.

Išimtinė konstitucingumo kontrolė buvo įdiegta 2010 m. kovo 1 d., įsigaliojus su preliminariu konstitucingumo klausimu (pranc. *question prioritaire de constitutionnalité*) susijusioms nuostatom. Nuo tada bet kuris ieškovas ar atsakovas teismo nagrinėjamoje byloje gali užginčyti teisės akto nuostatos atitiktį Konstitucijoje garantuojamoms teisėms ir laisvėms. Klausimas Konstitucinei Tarybai gali būti perduodamas tik tuo atveju, jei tam pritaria Valstybės Taryba ar Kasacinis teismas; Konstitucinė Taryba nuomonę priima per tris mėnesius.

Konstitucinė Taryba priima sprendimus dėl teisėkūros proceso būdu priimamais įstatymais ir vykdomaisiais teisės aktais suteikiamų įgaliojimų padalijimo. Konstitucinei Tarybai klausimą teisėkūros proceso metu gali perduoti kurių nors parlamento rūmų (Nacionalinės Asamblėjos arba Senato) pirmininkas, sprenddamas klausimą dėl konkretaus akto, arba vyriausybė, arba, kai procesas jau užbaigtas – ministras pirmininkas, kuris gali siekti jau priimto įstatymo statusą pažeminti iki žemesnės galios teisės akto.

Su rinkimais ar referendumais susijusios bylos

Konstitucinė Taryba priima sprendimus dėl respublikos prezidento rinkimų ir referendumų, kurių rezultatus ji skelbia, teisėtumo. Ji taip pat priima sprendimus dėl abiejų parlamento rūmų narių rinkimų teisėtumo ir dėl jų teisės būti kandidatais ir kandidatūrų atmetimo taisyklių teisėtumo.

Rinkėjai gali nevaržomai kreiptis į Tarybą rinkimų klausimais, ir tokių kreipimūsi gerokai padaugėjo priėmus teisės aktus dėl rinkimų išlaidų organizavimo ir finansavimo kontrolės. Taryba yra apeliacinė instancija parlamento ir prezidento rinkimuose dalyvaujantiems kandidatams.

Konsultacinė funkcija

Konstitucinė Taryba paskelbia savo nuomonę, jeigu valstybės vadovas su ja oficialiai konsultuojasi dėl Konstitucijos 16 straipsnio įgyvendinimo (dėl visų įgaliojimų krizės laikotarpiu), o vėliau – dėl šioje srityje priimtų sprendimų.

Be to, vyriausybė konsultuojasi su Taryba dėl teisės aktų tekstų, susijusių su respublikos prezidento rinkimų ir referendumų organizavimu.

Visi sprendimai priimami vienoda forma; juos sudaro:

- taikomų teisės aktų nurodomosios dalys ir su procedūra susiję aspektai,
- motyvai, išvardijami konstatuojamosiose dalyse, kuriose analizuojami nurodytieji argumentai, nurodomi taikomi principai ir atsakoma į prašymą,
- rezoliucinė dalis pateikiama punktuose, kuriuose išdėstomas priimtas sprendimas.

Sprendimai privalomi valdžios institucijoms ir visoms administracinėms bei teisminėms institucijoms. Jų apskūsti negalima. *Res judicata* galios principas taikomas ne tik sprendimo rezoliucinei daliai, bet ir motyvams, kuriais sprendimas pagrįstas. Tačiau Konstitucinė Taryba priima prašymus ištaisyti reikšmingas klaidas.

Nuostata, kuri atlikus *ex ante* kontrolę pripažįstama prieštaraujančia Konstitucijai, negali būti skelbiama ar pradėta taikyti.

Nuostata, kuri išnagrinėjus preliminarų konstitucingumo klausimą pripažįstama prieštaraujančia Konstitucijai, yra panaikinama nuo Konstitucinės Tarybos sprendimo paskelbimo dienos arba nuo tame sprendime nurodytos vėlesnės dienos. Konstitucinė Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kuriuos taikant gali būti užginčytos jau kilusios minėtos nuostatos pasekmės.

Su rinkimais susijusiose bylose priimamų sprendimų poveikis gali būti įvairus – nuo balsavimo biuletenių iki pačių rinkimų panaikinimo. Kandidatas gali būti paskelbtas neturinčiu teisės būti kandidatu ir (arba) išrinktasis asmuo gali būti atstatydamas.

Apie sprendimus pranešama šalims ir jie skelbiami Oficialiajame leidinyje (pranc. *Journal officiel de la République française*); kai sprendimas priimamas atlikus *ex ante* kontrolę, kartu skelbiamas parlamento prašymo tekstas ir vyriausybės pastabos.

Visi nuo Konstitucinės Tarybos sukūrimo priimti sprendimai skelbiami Konstitucinės Tarybos interneto svetainėje.

Administraciniai teismai

Administracinių teismų funkcijos

Viešojo administravimo įstaigų norminių teisės aktų kontrolę užtikrina nuo administravimo įstaigų nepriklausomi administraciniai teismai (administravimo ir teismų funkcijos yra atskirtos), kurie skiriasi nuo bendrosios kompetencijos teismų (taikomas teismų dualizmo (pranc. *dualisme judiciaire*) principas). Kontrolę taip pat gali vykdyti administravimo įstaigos, tačiau tokiu atveju atliekama šių įstaigų sprendimų teisminė priežiūra.

Administraciniai teismai (pranc. *tribunaux administratifs*) yra pirmosios instancijos bendrosios kompetencijos administracinės teisės bylų teismai. Administracinių teismų specializacija yra labai įvairi:

- finansinių bylų teismai (regioninės audito kolegijos (pranc. *chambre régionale des comptes*) ir Audito Rūmai (*Cour des comptes*)),
- Nacionalinis prieglobsčio bylų teismas (pranc. *Cour nationale du droit d'asile*),
- profesinės drausmės bylų teismai (Fiskalinės ir finansinės drausmės teismas, Aukščiausioji teisėjų taryba, profesinės drausmės organai, universitetiniai tribunolai ir kt.).

Iš esmės jų sprendimai gali būti apeliacine tvarka skundžiami apeliaciniais administraciniais teismams (pranc. *cours administratifs d'appel*), kurių sprendimus kasacine tvarka nagrinėja Valstybės Taryba (pranc. *Conseil d'État*). Valstybės Taryba, atlikdama Kasacinio Teismo funkcijas, ne tik tikrina, ar priimant Valstybės Tarybai užginčytus teismų sprendimus tinkamai laikytasi procedūrinių taisyklių ir teisės normų, bet ir tam tikrose bylose, kaip antai susijusiose su reglamentuojamojo pobūdžio ministrų priimtais teisės aktais, priima pirmą ir galutinį sprendimą.

Abiejų sistemų teismų jurisdikcijos konfliktus sprendžia Konfliktų teismas (pranc. *Tribunal des conflits*), kurį sudaro Kasacinio teismo ir Valstybės Tarybos nariai.

Konstitucinė Taryba prižiūri įstatymų atitiktį Konstitucijai; viešojo administravimo įstaigų priimtų aktų ar veiksmų ji nenagrinėja.

Administracinių teismų vidaus struktūra

Administraciniai teismai (jų yra 42) ir apeliaciniai administraciniai teismai (jų yra 8, netrukus bus 9) dalijami į skyrius. Skyrių skaičius ir specializacijos sritys skiriasi priklausomai nuo teismo narių ir teismo vadovo pasirinktos vidaus struktūros. Valstybės Taryba turi vienintelį už teismo funkcijų vykdymą atsakingą skyrių – Bylų skyrių (pranc. *Section du contentieux*); kitų, vadinamųjų administracinių, skyrių užduotis – atlikti Valstybės Tarybos konsultavimo funkciją.

Bylų skyrių sudaro 10 tam tikrose bylų srityse specializuotų poskyrių. Sprendimus bendrosios administracinės teisės srityje priima du minėti poskyriai (9 nariai); jeigu byla sudėtingesnė arba reikalingas atidesnis nagrinėjimas, ji gali būti nagrinėjama Bylų skyriuje (dalyvaujant poskyrių pirmininkams, Bylų skyriaus pirmininkui ir jo pavaduotojams; 17 narių) arba Bylų asamblėjoje (pranc. *Assemblée du contentieux*) (dalyvaujant Valstybės Tarybos skyrių pirmininkams, pirmininkaujant Valstybės Tarybos pirmininko pavaduotojui; 13 narių).

Administracinių teismų narių statusas

Administracinių teismų nariai paprastai neturi teisėjo (pranc. *magistrats*) statuso Prancūzijos Konstitucijoje nurodyta prasme, nes šis statusas suteikiamas tik bendrosios kompetencijos teismų sistemos nariams. Administracinių teismų narių veikla reglamentuojama valstybės tarnautojams taikomomis bendrosiomis teisės normomis. Būtent todėl ilgą laiką į administracinių teismų nariams taikomus teisės aktus nebuvo įtraukta jokių specialiųjų teisės normų, kurios skirtųsi nuo teisės normų, taikomų kitų tipų valstybės tarnautojams. Tačiau devintajame dešimtmetyje laipsniškais administracinių teismų narių skyrimo sąlygų pokyčiais buvo stiprinamas jų nepriklausomumas.

1980 m. liepos 22 d. sprendimu Konstitucinė Taryba patvirtino administracinių teismų buvimą ir nepriklausomumą, šios ypatybės dabar įtrauktos į pagrindinius principus, pripažįstamus respublikos įstatymais.

Taigi, administracinių teismų teisėjai turi ypatingą statusą, kuriuo garantuojamas jų nepriklausomumas, visų pirma užtikrinant, kad jų nebūtų galima atleisti iš pareigų.

Be to, nuo 2016 m. balandžio 20 d. Įstatymo Nr. 2016-483 dėl pareigūnų elgesio, teisių ir pareigų priėmimo administracinių teismų ir administracinių apeliacinių teismų nariai dabar pripažįstami savarankiškais teisėjais (pranc. *Magistrats*) (Administracinės teisenos kodekso (pranc. *code de justice administrative*) L. 231-1 straipsnis).

Bendrosios kompetencijos teismų teisėjai priklauso vienai bendrai sistemai (pranc. *corps*), o administracinių teismų teisėjai priskiriami dviem skirtingoms sistemoms: Valstybės Tarybos narių sistemai ir administracinių bei administracinių apeliacinių teismų narių sistemai.

Nors minėtiems teisėjams taikytinos teisės normos seniai įtvirtintos įvairiuose teisės aktuose, dabar jos surinktos į vieną vietą – Administracinės teisenos kodeksą.

Šių sričių teisinių duomenų bazės

Prancūzijoje prie teisinių duomenų bazių galima prisijungti internetu – tai yra viešoji paslauga. Interneto svetainėje <https://www.legifrance.gouv.fr/> pateikiami:

- duomenų bazėje JADE – Valstybės Tarybos ir Konfliktų teismo sprendimai, administracinių apeliacinių teismų sprendimai ir tam tikri administracinių teismų sprendimai, o
- duomenų bazėje CONSTIT – Konstitucinės Tarybos sprendimai.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis nemokamai.

Trumpas turinio aprašymas

JADE duomenų bazėje laikoma 230 000 sprendimų, kasmet pridedama 12 000 naujų, o CONSTIT duomenų bazėje laikoma 3 500 sprendimų, kasmet pridedama 150 naujų.

Susijusios nuorodos

[Jurisdikcija. Prancūzija](#)

■ Paskutinis naujinimas: 12/05/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.